

του πολέμου. Πρόκειται για ένα πειστικότατο ιστορικό θρίλερ, καλογραμμένο σε μικρά κεφάλαια της μιας ανάσας, στο οποίο λαμβάνουν χώρα ιστορίες εκδίκησης και προδοσίας, γενναιότητας και υπέρβασης. «Θα μου άρεσε να περάσω μερικές μέρες με τους καταδρομείς στην κρύπτη, να μεταφέρω τις συ-

σγκεντρωτική ανθολόγηση ξεχωριστών μελετών, που δημοσιεύθηκαν είτε σε σύμμεικτους τόμους είτε σε περιοδικά και εφημερίδες το διάστημα 1998-2009. Μάλιστα, κάποιες εξ αυτών παρουσιάζονται εδώ εμπλουτισμένες με νέα δεδομένα, χωρίς όμως να αλλοιώνεται η ουσία

ζητήσεις τους, να περιγράψω πώς είναι η καθημερινή τους ζωή μέσα στην παγωνιά και την υγρασία, τι τρώνε, τι διαβάζουν, τι κάνουν με τις κοπέλες τους όταν εκείνες τους επισκέπτονται, τα σχέδιά τους, τις αμφιβολίες τους, τους φόβους, τις ελπίδες τους, τα όνειρά τους, τις σκέψεις τους», γράφει ο Μπινέ, και αυτό ακριβώς κατορθώνει: να ζωντανέψει πρόσωπα, σχέδια και γεγονότα μεγάλης ιστορικής και φιλοσοφικής αξίας, στα οποία δεν έχουμε πλέον πρόσβαση, να μη σταθεί απλά στα «άφθονα στοιχεία για την πάνδημη ταφή του Χάιντριχ», αλλά να αναζητήσει τα αμέτρητα εκείνα χάσματα που φανερώνουν με τον πιο άμεσο και συνάμα δεισιδυτικό τρόπο την πολυδύναμη, αν και τόσο ευάλωτη, ανθρώπινη κατάσταση.

Σπύρος Καράβας

ΜΥΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Εκδόσεις Βιβλιόραμα
Αθήνα 2014, σ. 487

Ο Σπύρος Καράβας γεννήθηκε στη Χίο το 1954 και σπούδασε ιστορία στο Πανεπιστήμιο Λυών II της Γαλλίας. Από το 1990 διδάσκει στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις του επικεντρώνονται κυρίως στον ελληνικό αλυτρωτισμό, στο Μακεδονικό ζήτημα και στην ιστοριογραφία του. Είναι επίσης συγγραφέας του βιβλίου «Μακάριοι οι κατέχοντες την γην» (Βιβλιόραμα, 2010).

Το παρόν δεύτερο έργο του αφορά την αναψήλαψη της ιστορίας της Μακεδονίας κατά τα δεκατρία πρώτα χρόνια του 20ού αιώνα. Πρόκειται για μια

το παραμύθι της Πηνελόπης Δέλτα και τα μυστικά του αρχείου της για τον Μακεδονικό Αγώνα, το παλίμψηστο των αναμνήσεων του καπετάν Ακρίτα, οι μαρτυρίες Ελλήνων απεσταλμένων για τη Μακεδονία, οι πρόξενοι και μητροπολίτες στη Μακεδονία, και συγκεκριμένα η περίπτωση του Παρθένιου Πολυανής (1899-1907), ο λόγος «περί κοινότητας ελληνικής εν Κιλκίς, 1901», οι απελευθερωτές και οι απελευθερωθέντες, οι «ξενουσεϊδητοι» της ΧΨης μεραρχίας και η διαχρονική ελληνική «ευαισθησία» για το Μακεδονικό αποτελούν κάποιους από τους τίτλους των κύριων κεφαλαίων και τα βασικά θέματα που αυτά πραγματεύονται, μεταξύ των οποίων πολλά σαφώς υποερευνημένα μέχρι τη στιγμή της παρούσας έκδοσης.

Όπως αναγράφεται και στο οπισθόφυλλο του τόμου, σκοπός των εν λόγω μελετών είναι να αναδείξουν και να ανατρέψουν τα «αυτάρεσκα αναπαράγόμενα στερεότυπα και τους κοινούς τόπους που κυριάρχησαν στον δημόσιο λόγο, προκειμένου να αποκατασταθούν με όσο το δυνατόν περισσότερες από τις λεπτομέρειές τους, τα όντως όντα.

Brian Richardson

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ, ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης
Αθήνα 2014, σ. 507

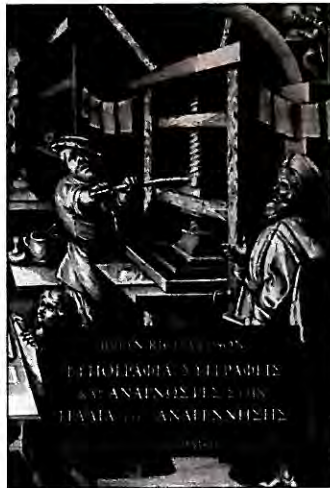
Ο Μπράιαν Ρίτσαρτσον είναι ομότιμος καθηγητής της Ιταλικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο του Ληντς και μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας. Το παρόν έργο είναι το πρώτο βιβλίο του που μεταφράζεται στα ελληνικά και διερευνά τις σχέσεις αλληλεπίδρασης ανάμεσα στην τυπογραφική βιοτεχνία και στον

γραπτό πολιτισμό στην Ιταλία, την εποχή της Αναγέννησης. Πρόκειται για την πρώτη πλήρη μελέτη σε ένα κορυφαίο ζήτημα για τον ευρωπαϊκό και τον παγκόσμιο πολιτισμό. Ειδικότερα, ο συγγραφέας παρουσιάζει την επίδραση που άσκησε η τυπογραφία ως νέο, επαναστατικό μέσο διάδοσης του γραπτού λόγου σε συγγραφείς και αναγνώστες.

Το πρώτο κεφάλαιο αφιερώνεται στις τεχνικές της τυπογραφικής διαδικασίας, ενώ το δεύτερο εστιάζει το ενδιαφέρον του στο βιβλιεμπόριο και στους κανονισμούς που θέσπισαν τα ιταλικά κρατίδια και η Εκκλησία, προκειμένου να πλαισιώσουν την τυπογραφία. Το δεύτερο μέρος της μελέτης επικεντρώνεται στον ρόλο των συγγραφέων και στις σχέσεις τους με τον ρόλο του εντύπου, ενώ το τρίτο μέρος εξετάζει την υπόθεση των πραγματικών και δυνητικών αναγνωστών. Ο Ρίτσαρτσον υποστηρίζει πως η εμφάνιση της τυπογραφίας (1465) «ενέταξε τους συγγραφείς σε μια εξελικτική διαδικασία που θα κορυφωνόταν μόνο τον 18ο αιώνα» και πως «τόσο ο αριθμός των αναγνωστών όσο και η προσφορά σε βιβλία αυξήθηκαν όταν άρχισαν να διατίθενται περισσότερα έντυπα προσιτά σε όσους είχαν εκπαίδευση βασισμένη στη γλώσσα των ιταλικών, όπως οι γυναικες», προσθέτοντας στο τέλος του πονημάτος του ότι «όλοι όσοι ανα-

με ί χ θ η κ α ν στην τυπογραφική παραγωγή [...] πέτυχαν να προσφέρουν σε μεγαλύτερο αριθμό ατόμων [...] μια καλύτερη ευκαιρία να ευεργετηθούν από την ανάπτυξη». Το έργο συμπληρώνεται από πολυσέλιδη βιβλιογραφία, κατάλογο πηγών, ευρετήριο και εικόνες.

Thomas W. Gallant

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ ΣΤΑ ΕΠΤΑΝΗΣΑ 1817-1864

Εκδόσεις Αλεξάνδρεια
Αθήνα 2014, σ. 278

Ο Τόμας Γκάλαντ, ένας από τους κορυφαίους σύγχρονους ανθρωπολόγους, έγινε καθηγητής νεώτερης ελληνικής ιστορίας και ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο της Φλόριντα, και αργότερα στο Πανεπιστήμιο Γιορκ, στο Τορόντο. Είναι επιμελητής της δεκάτομης

«Edinburgh History of the Greeks» και συγγραφέας του ένατου τόμου της για τον 19ο αιώνα.

Το παρόν εγχείρημα σίγουρα δεν αποτελεί ένα συμβατικό αφήγημα πολιτικής ιστορίας για τα Επτάνησα κατά τη διάρκεια του καθεστώτος της βρετανικής προστασίας, αλλά αντίθετα «εμβαθύνει στις πλευρές της πολιτισμικής και της κοινωνικής ιστορίας της εποχής», εξιστορώντας με αναμφισβήτητη πρωτοτυπία τη διαφορούμενη και πολυσύνθετη συνάντηση των Ελλήνων με τους Βρετανούς, προκειμένου να αποτυπώσει τον πλούτο των στοιχείων που επιβεβαιώνει την ξεχωριστή σημασία της επανησιακής εμπειρίας στον χάρτη της παγκόσμιας ιστορίας της αποικιοκρατίας. Ακριβώς επειδή η περίπτωση των Επτανήσων δεν εφαρμόζει στις συνήθεις αποικιακές κατηγορίες, η ανάλυση του Γκάλαντ αποδεικνύεται επιπλέον γόνιμη, αφού «δίνοντας έμφαση στη συγκυριακότητα και την ιστορική εμπρόθετη δράση, την προθετικότητα και τις αθέλητες συνέπειες», όχι μόνο προσθέτει ένα σημαντικότατο θεωρητικό παράδειγμα εξέτασης της συνάντησης, σε επίπεδο προσαρμογής και αντίστασης, ενός τόπου με μια αυτοκρατορία μεταποικιακά, αλλά και διευρύνει εξαιρετικά δημιουργικά τους απαραίτητους δεσμούς της ιστορίας με την ανθρωπολογία.

Παυλίνα Χατζηγεωργίου

